

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора
Заболотнова Віталія Олександровича на дисертаційну роботу
Вереснюк Наталії Сергіївни
«Корекція якості життя та репродуктивних розладів у жінок з аномаліями
розвитку статевих органів»,
подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.02 при
Національному університеті охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика
МОЗ України на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук
за фахом 14.01.01 – акушерство та гінекологія

Актуальність теми дисертаційної роботи

Серед чинників порушень репродуктивного здоров'я вагоме місце посідають аномалії розвитку жіночих статевих органів. Дана патологія здебільшого діагностується з початком репродуктивних порушень у різні вікові періоди жінки, негативно впливаючи не лише на репродуктивну, але й на сексуальну функцію жінки, погіршуючи якість її життя. Проблема аномалій розвитку репродуктивної системи жінки полягає в тому, що справжня поширеність даної патології є більшою, ніж її первинна діагностика. Окремі дослідження вказують, що частота аномалій розвитку статевих органів коливається від 5,5 до 6,7%. Проте у вибраних популяціях частота вродженої патології жіночої репродуктивної системи є суттєво вищою. Основним напрямком профілактики порушень репродуктивного здоров'я у жінок з аномаліями розвитку жіночих статевих органів є вчасна верифікація діагнозу – до початку клінічних проявів. Однак існуючі на сьогодні діагностичні методики для виявлення аномалій репродуктивної сфери жінки суттєво різняться за своєю інформативністю, а черговість їх використання не визначена. Неоднозначними залишаються підходи до менеджменту пацієнток з різними типами аномалій розвитку органів

репродуктивної системи, в літературі зустрічаються лише поодинокі роботи, які стосуються якості життя пацієнток з даною патологією.

Отже порушення репродуктивного здоров'я у пацієнток з аномаліями розвитку жіночих статевих органів вимагають розробки комплексу організаційних заходів для їх своєчасної діагностики та профілактики ускладнень через розробку подальшого комплексу лікувально-реабілітаційних заходів.

Вищезазначене визначає актуальність теми і мети дисертаційної роботи дисертантки – покращення репродуктивного здоров'я та якості життя жінок з аномаліями розвитку статевих органів шляхом обґрунтування, розробки та апробації системної моделі діагностично-лікувальних і профілактично-реабілітаційних заходів на основі вивчення клініко-параклінічних взаємозв'язків репродуктивних порушень та аномалій розвитку.

Зв'язок роботи з державними та галузевими науковими програмами

Виконана дисертаційна робота є фрагментом планових науководослідних робіт кафедри акушерства, гінекології та перинатології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: «Вивчення стану репродуктивного здоров'я жінок Львівсько-Волинського регіону і розробка заходів для корекції виявлених порушень» (№ державної реєстрації 0114U004779, термін виконання 2014–2016); «Розробка системи індивідуально-групового супроводу жінок з гінекологічною та акушерською патологією і коморбідними станами для реабілітації репродуктивного здоров'я і збереження якості життя у різні вікові періоди» (№ державної реєстрації 0117U001075, терміни виконання 2017–2019 рр.) та «Вивчення впливу патогенетичних чинників порушень репродуктивної системи на розвиток акушерської та гінекологічної патології, наукове обґрунтування удосконалення методів їх корекції, профілактики і лікування» (№ державної реєстрації НДР 0120U002140, терміни виконання 2020-2022рр.). Дисертантка є співвиконавцем НДР.

Наукова новизна отриманих результатів та теоретичне значення одержаних результатів досліджень

Провівши оцінку найважливіших здобутків дисертаційного дослідження, варто відмітити наступні результати, що підтверджують вагому наукову новизну:

- дисертанткою представлено епідеміологічні особливості вікової структури аномалій розвитку статевих органів;
- доповнено та розширено існуючі дані щодо структури репродуктивних порушень у пацієнток з аномаліями розвитку органів репродуктивної системи;
- вивчено інформативність різних методів візуалізації в діагностиці аномалій розвитку статевих органів, що лягло в основу розробки диференційно-діагностичного алгоритму;
- вивчено структуру типів аномалій розвитку матки, шийки матки та піхви, частоту їх поєднання з аномаліями розвитку сечовидільної системи.
- розширено дані щодо гормонального гомеостазу, особливостей стану мікробіоти піхви у жінок з аномаліями розвитку статевих органів;
- значною новизною відрізняються дані щодо маркерів хронічного ендометриту та експресії рецепторів до естрогенів та прогестерону у пацієнток з аномаліями розвитку статевих органів;
- розширено дані щодо якості життя пацієнток до та після впровадження комплексу лікувально-реабілітаційних заходів;
- вперше вивчено сексуальну функцію у даній категорії пацієнток;
- доведено необхідність удосконалення діагностичних, лікувальних та реабілітаційних алгоритмів залежно від віку. Отримані дані стали підставою для обґрунтування та впровадження системної моделі надання допомоги жінкам з аномаліями розвитку статевих органів.

Практичне значення результатів даної роботи

Суттєвим підтвердженням практичного значення виконаної дисертаційної роботи є запропонована для практичної охорони здоров'я України системна модель надання допомоги пацієнткам з аномаліями розвитку статевих органів, яка ґрунтується на диференційованому підході в залежності від віку, типу виявленої аномалії, репродуктивних порушень, супутньої гінекологічної патології. Розроблена системна модель включає диференційно-діагностичний алгоритм з використанням високоінформативних методів діагностики та лікувально-реабілітаційні заходи, що складаються з хірургічного, медикаментозного та консультативного блоку.

Комплекс запропонованих діагностично-лікувальних заходів дозволив не лише суттєво скоротити час верифікації діагнозу у жінок репродуктивного віку, але й знизити частоту дисменореї та больового синдрому, досягти нормалізації менструального циклу у більшості пацієнток усіх вікових категорій, знизити частоту безпліддя на 45,95%, частоту передчасних пологів в 1,8 разів. Все це реалізувалось покращенням якості життя у 75,4% пацієнток репродуктивного віку та 88,9% дівчат-підлітків.

Важливі результати роботи щодо розробки діагностично-лікувальних методик знайшли своє відображення у двох деклараційних патентах України на корисну модель: «Спосіб діагностики аномалій розвитку матки» та «Спосіб лікування неповної маткової перегородки».

Отримані результати дали змогу обґрунтувати та розробити практичні рекомендації щодо ведення жінок із анатомічними порушеннями будови статевих органів.

Теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрі акушерства, гінекології та перинатології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Харківської медичної академії післядипломної освіти.

Впровадження результатів роботи в практику

Отримані результати роботи впроваджено в клінічну практику гінекологічних відділень закладів охорони здоров'я, діагностичних та медичних центрів м. Львова та Львівської області, м. Луцьк і Волинської області, Харкова, Одеси, Чернівців, Тернополя. Основні результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрі акушерства, гінекології та перинатології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Харківської медичної академії післядипломної освіти.

За результатами наукових досліджень оформлено два інформаційних листа та оформлено два нововведення.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків дисертації обумовлена значним клінічним матеріалом, який використала дисертантка. Методи дослідження сучасні, відповідають меті та завданням дисертації. Обсяг виконаних досліджень та кількість обстежень достатні для обґрунтування основних положень та висновків роботи. Всі наукові положення, висновки та практичні рекомендації об'єктивно відображають весь обсяг результатів дослідження і випливають з фактичного матеріалу. Достовірність даних, представлених в таблицях, підтверджена статистично-математичним аналізом. Дослідження були виконані у відповідності до принципів Гельсінської Декларації, сучасних біоетичних норм щодо безпеки для здоров'я пацієнток, отримання інформованої згоди та конфіденційності особистих і медичних даних, що засвідчено протоколом комісії з питань етики наукових досліджень, експериментальних розробок і наукових творів ЛНМУ імені Данила Галицького.

Автореферат повністю розкриває зміст дисертації.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації.

Структура дисертації є класичною і цілком відповідає всім вимогам МОН України. Робота складається зі вступу, восьми розділів, висновків, практичних рекомендацій, переліку використаних джерел, який містить 426 посилань, з них 151 – кирилицею, 275 – латиницею. Робота ілюстрована 35 таблицями та 42 рисунками.

Варто виділити чітку етапність проведення дослідження і взаємозв'язок усіх розділів дисертаційної роботи.

У першому розділі дисертантка чітко окреслює сучасний стан проблеми аномалій розвитку статевих органів з обґрунтуванням актуальності і необхідності проведення даного дослідження. Автор проаналізувала сучасні дані української та зарубіжної літератури. Розділ написаний науково-літературною українською мовою, добре сприймається та відповідає сучасним вимогам.

Серед використаних методів дослідження, описаних у другому розділі, слід відмітити вдалий методологічний підхід та застосування комплексу клінічних, ультрасонографічних, гормональних, рентгенологічних, ендоскопічних, морфологічних та анкетних методів, які дозволили забезпечити виконання поставлених завдань. Розділ складається з двох підрозділів, у яких детально описано всю послідовність досліджень та методи статистичної обробки медичної інформації.

У третьому розділі представлено характеристику проаналізованих ретроспективно груп пацієнток з аномаліями розвитку статевих органів, результати когортного проспективного дослідження, яке передбачало проведення «активного» скринінгу аномалій розвитку репродуктивної системи. Процес верифікації діагнозу з оцінкою інформативності різних методів візуалізації в діагностиці аномалій розвитку статевих органів детально описано в третьому підрозділі даного розділу. Ретроспективний аналіз діагностично-лікувальних заходів за наявності аномалій розвитку

статевих органів у реальній клінічній практиці проведено у 39 пацієток з обструктивними та у 85 жінок із необструктивними аномаліями розвитку статевих органів. У когортне проспективне дослідження були залучені 1900 пацієток з різноманітними порушеннями репродуктивного здоров'я, серед яких аномалії розвитку статевих органів склали 9,4%. Доведено високу інформативність 3D УЗД в діагностиці даної патології.

У четвертому розділі представлено детальну клінічну характеристику, стан репродуктивного здоров'я пацієток основної когорти від віку: у I групу увійшло 36 дівчат-підлітків із аномаліями розвитку статевих органів (АРСО), II групу склали 84 жінки раннього репродуктивного віку із АРСО, в III групу були віднесені 34 пацієтки пізнього репродуктивного віку. Контрольну групу склали 50 жінок без гінекологічної та супутньої соматичної патології в анамнезі і на момент включення у дослідження.

Комплексне обстеження жінок основної когорти показало широку варіабельність аномалій розвитку статевих органів, що і зумовлювало різноманітність клінічних проявів. Ізольоване порушення будови одного органу (матки або шийки, або піхви) діагностовано у 81,8 % пацієток, складні аномалії із залученням кількох органів – 18,2 % жінок, які частіше зустрічалися у підлітковому віці. Проаналізовано вплив аномалій розвитку статевих органів на репродуктивне здоров'я жінки.

У п'ятому розділі представлено аналіз даних гормональних, бактеріоскопічних досліджень та обстежень на ІПСШ пацієток із аномаліями розвитку статевих органів. Цікавими є дані щодо морфологічних досліджень ендометрію у пацієток із аномаліями розвитку статевих органів: у 19,8% жінок мали місце поліпи тіла матки, у 4,3% – гіперплазія ендометрію без атипії. Розділ добре ілюстрований.

У шостому розділі висвітлюються особливості якості життя та сексуальної функції у пацієток основної когорти.

Сьомий розділ обґрунтовує системну модель допомоги жінкам з аномаліями розвитку статевих органів, оцінка ефективності якої проводиться дисертанткою у восьмому розділі.

Особливої уваги заслуговує останній розділ дисертаційної роботи, присвячений аналізу та узагальненню отриманих результатів. Автор проводить порівняння власних результатів з даними вітчизняних та зарубіжних фахівців, переконливо доводячи перевагу запропонованого в роботі підходу для вирішення поставлених завдань.

Методологічно розділи побудовані правильно, добре ілюстровані таблицями та рисунками з використанням сучасної комп'ютерної техніки. Всі наукові положення та висновки цілком обґрунтовані, впливають зі змісту роботи, мають теоретичне та практичне значення, а запропонований комплекс діагностично-лікувальних та профілактично-реабілітаційних дозволяє скоротити час верифікації діагнозу та покращити стан репродуктивного здоров'я та якість життя у жінок з аномаліями розвитку статевих органів.

Автореферат у повному обсязі відображає основні положення, зміст, результати та висновки проведеного дисертаційного дослідження. Зміст, основні положення автореферату і дисертаційного дослідження є ідентичними, суперечностей між двома документами немає. Зауважень автореферат не викликає.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях.
Результати дисертаційної роботи відображені у 38 наукових працях, із них 20 статей у наукових фахових виданнях та збірниках, серед яких 2 статті – в іноземних виданнях, 14 тез у матеріалах і збірниках вітчизняних та зарубіжних наукових конгресів і конференцій, один навчальний посібник. Отримано 2 деклараційні патенти України на корисну модель, видано 2 інформаційні листи на нововведення в системі охорони здоров'я, оформлено 2 нововведення.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження на практиці. Результати наукової роботи, обґрунтовані висновки та практичні рекомендації можуть бути використані у клінічній практиці акушерсько-гінекологічних стаціонарів, дитячих клінічних лікарень, клініках, дружніх до молоді, діагностичних та медичних центрах, у навчальному процесі медичних інститутів, університетів та академій післядипломної освіти.

Недоліки дисертації та автореферату і зауваження щодо їх змісту та оформлення. Принципових недоліків щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи та автореферату немає.

В порядку дискусії хотілося би почути відповіді дисертантки на декілька запитань:

1. Які саме аномалії розвитку сечовидільної системи частіше зустрічались у обстежених Вами пацієнток?
2. Чому Ви визначили метою роботи саме якість життя жінок з аномаліями розвитку статевих органів?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Вереснюк Наталії Сергіївни «Корекція якості життя та репродуктивних розладів у жінок з аномаліями розвитку статевих органів», виконана у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького при науковому консультуванні доктора медичних наук, професора Пирогової В.І., є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нове вирішення важливої наукової проблеми сучасної гінекології щодо відновлення репродуктивної функції та покращення якості життя жінок з аномаліями розвитку статевих органів шляхом обґрунтування та впровадження системної моделі діагностично-лікувальних та профілактично-реабілітаційних заходів.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним та теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладення матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових форумах, повністю відповідає вимогам пунктів 9 та 10 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України №656 від 19.08.2015 р., №1159 від 30.12.2015 р., №567 від 27.07.2016 р., №943 від 20.11.2019 р. та №607 від 15.07.2020 р., а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія.

Офіційний опонент:
завідувач кафедри «Сестринська справа»
Житомирського медичного інституту
Житомирської обласної ради
доктор медичних наук, професор

В.О. Заболотнов

